

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Z činnosti JČMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 9 (1964), No. 4, 260--[265a]

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/137544>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1964

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Z ČINNOSTI JČMF

Čtvrtý kurs pro učitele fyziky škol 2. cyklu

Ve dnech 3. až 6. února 1964 uspořádala pobočka JČMF v Brně s Ústavem pro další vzdělávání učitelů v Brně kurs pro učitele fyziky škol 2. cyklu. Tyto kursy pro učitele fyziky se konají v Brně každoročně o pololetích prázdninách od r. 1961. Jsou určeny především pro učitele Jihomoravského kraje, ale jsou na ně zváni a také se jich zúčastňují i učitelé krajů jiných. Letos byl na kurse zastoupen kraj Východočeský (1 účastník) a kraj Jihočeský (9 účastníků). Celkový počet účastníků byl 73.

Tématem letošního kursu byly „Kmity a vlny“. V rámci kursu přednášeli ss. *Burcev, Košťál a Vašíček* o mechanických kmitech (4 hod.), o hudební akustice (2 hod.), o elektromagnetických vlnách (2 hod.) a o aktuálních problémech z vlnové optiky (2 hod.). Kladem těchto kursů jsou vždy ukázky demonstračních pokusů, které doplňují odborné přednášky. Letošní pokusy připravili ss. *Kepert, Kuběna a Vašíček*. Kromě toho podal s. *Košťál* zprávu o průběhu fyzikální olympiády a z jeho iniciativy byla rovněž zorganizována dvouhodinová diskuse o výuce fyziky na školách 2. cyklu, na které se konstantovalo:

1. Konečný efekt v získávání pracovních a východných výsledků výrobní praxi neodpovídá zdaleka věnovanému času a vynaloženému úsilí. Přitom studenti SVVŠ nejsou ve velké většině dostatečně připraveni pro studium na vysoké škole. Účastníci doporučují, aby příslušné školské orgány provedly průzkum tohoto problému a učinily účinná opatření k nápravě.

2. Pro zkvalitnění pedagogické práce na odborných učilištích a učňovských školách bylo by vhodné, aby vedoucí těchto školských zařízení byli ustanoveni závodem jen po souhlase s OŠK KNV. Nutným předpokladem pro toto jmenování by měla být předepsaná pedagogická kvalifikace.

3. Učitelé na školách by uvítali větší zásobu a výběr diafilmů a filmových smyček pro fyziku.

4. Bylo by užitečné doplnit inventář krajského filmového střediska pro školy 2. cyklu kopii často promítaných filmů a zabezpečit správu střediska odbornými silami, aby si školy mohly vypůjčit filmy v době, kdy je podle vyučovacího plánu potřebují.

Program kursu byl doplněn exkurzí do Ústavu přístrojové techniky ČSAV v Brně.

Příští kurs bude opět pořádán o pololetních prázdninách r. 1965 v Brně a jeho program bude oznámen na podzim 1964 všem školám 2. cyklu v Jihomoravském kraji a Ústavům pro další vzdělávání učitelů v kraji Jihočeském, Východočeském, Severočeském a všem dalším školám nebo složkám, které se přihlásí v pobočce JČMF v Brně.

Z došlého materiálu sestavila redakce

Zprávy z poboček

České Budějovice

Dne 18. ledna 1964 uspořádala pobočka JČMF v Čes. Budějovicích exkurzi do n. p. Kancelářské stroje v Čes. Budějovicích, a to k prohlídce nejnovějších typů účtovacích a kalkulačních strojů naší i zahraniční výroby; účastnilo se jí 18 členů.

Dne 7. února 1964 proslovil s. *Jiří Divišek*, odb. asistent PI v Čes. Budějovicích, další přednášku ze série přednášek o vyučovacích strojích. Přednáška byla uspořádána ve spolupráci s KÚDVÚ v Čes. Budějovicích za účasti 50 členů a hostů a vyvolala dlouhou diskusi.

Dne 5. března 1964 přednášela pak pro členy pobočky s. *Milada Švábová*, z. doc. Vysoké školy zemědělské v Čes. Budějovicích, na téma „Úvod do teorie sítí“. Přednáška plně zaujala všech 18 přítomných stejně jako přednáška s. *Vlad. Machové* z Výzkumného ústavu zemědělské techniky v Praze, která dne 26. března 1964 na výklady s. *Švábové* navazovala a vyložila podrobně „metodu nejdelší cesty“ a metodu PERT.

František Vejsada

Olomouc

Činnost pobočky v r. 1964 byla zahájena dne 28. ledna přednáškou *A. Vašíčka* z University J. E. Purkyně v Brně na téma „Maxwellova teorie v optice tenké kovové vrstvy“. Jejím úkolem bylo odvodit vzorce pro intenzitu odraženého, prošlého a absorbovaného světla tenkou kovovou vrstvou podle Maxwellovy teorie ze zobecněných Drudeových podmínek na jednotlivých rozhraních tenké kovové vrstvy. Bylo dokázáno, že jediné energetické pojetí komplexních amplitud podle Stokesova principu reverzibility vede ke správnému výsledku na rozdíl od staršího pojetí podle Murmanna, které selhává v této energetické zkoušce.

Dne 26. února přednášel *Z. Knittl* z ÚVOJM v Přerově na téma „Princip reverzibility v optice tenkých vrstev“. Nastínil vývoj principu reverzibility v optice tenkých vrstev počínaje Stokesovou prací z r. 1849 a zároveň ukázal, že lze výhodně použít rovnic odvozených Stokesem na soustavu dielektrických interferenčních vrstev, a to nejen k odvození některých důležitých fázových vztahů a symetrických relací pro energetické koeficienty, ale též k vybudování teorie vzorců zvaných rekurentní. V dnešní době se stává princip reverzibility speciálním teorémem v rámci fenomenologické elektromagnetické teorie, který poskytuje názorné a početně užitečné symetrické relace mezi komplexními koeficienty odrazu a lomu na libovolném místě interferenčního systému.

Dne 4. března se konala výroční členská schůze pobočky. Zprávu o její činnosti za uplynulé období přednesl jednatel *M. Laitoch*. Po jejím schválení byla provedena volba nového výboru. Členy se stali: *M. Laitoch*, předseda, *B. Havelka*, místopředseda, *O. Lepil*, jednatel, *J. Fuka*, *R. Horáček*, *J. Metelka*, *B. Schober*, *J. Šimek*.

V rámci výroční schůze přednášel *J. Vyšín* z KU v Praze na téma „Úsili o modernizaci vyučování matematice“. V přednášce se zabýval podstatou modernizace vyučování matematice, jejími cíli a důvody. Posluchači vyslechli informace o modernizačních snahách v zahraničí a seznámili se s hlavními problémy modernizace jednak obsahu, jednak metod vyučování matematice. Přednáška byla ukončena stručnými informacemi o práci, která se v modernizaci vyučování připravuje a koná v našem státě.

Výroční schůze, které se účastnilo 51 členů a hostů, byla ukončena bohatou diskusí k přednesenému referátu.

Dne 18. března přednášeli *J. Metelka* z UP v Olomouci na téma „Vektorový model Boolovy algebry“ a *F. Machala*, rovněž z UP, na téma „O množinách středů křivek konstantní křivosti v rovině Lobačevského“.

V prvním referátu bylo naznačeno vektorové zobrazení Boolovy algebry a bylo ukázáno, že lze v tomto vektorovém modelu řešit určité úlohy v Boolově algebře a tím také úlohy, které byly původně zadány v jiných modelech, např. ve výrokové logice. V některých případech se dosáhne výrazného zjednodušení. Příkladem je třeba tzv. restringovaná logika nebo užití vektorového modelu při zjišťování závislosti a nezávislosti výroků.

Ve druhém referátu byly nalezeny v rozšířené euklidovské rovině pomocí syntetické projektivní geometrie kuželosečky k jistých vlastností. Dále byly na Beltrami-Kleinově modelu Lobačevského geometrie definovány křivky konstantní křivosti této geometrie a bylo dokázáno, že kuželosečky k jsou množinami středů křivek konstantní křivosti, které vyhovují určitým podmínkám.

V prvním čtvrtletí roku 1964 byly uspořádány dvě metodické besedy o vyučování matematice.

Na dvacáté páté besedě, která byla 15. ledna, přednesl úvodní podnětný referát o numerických výpočtech ve škole *J. Široký* z UP v Olomouci. V diskusi se hovořilo hlavně o důležitosti nácviku

numerických výpočtů, o různých metodách a pomůckách při těchto výpočtech a též o matematických strojích.

Na dvacáté šesté besedě, která byla uspořádána v rámci oblastního semináře o progresivních vyučovacích metodách v Olomouci dne 17. března, přednášel *M. Zedek* z UP v Olomouci o modernizaci vyučování matematice. Hovořil zejména o hlavních znacích moderního pojetí matematiky, o různých názorech na provedení modernizace a o tom, jak se projevují prvky modernizace v nových učebnicích matematiky. Tento referát byl rozeslán školám Severomoravského kraje jako metodický list k projednání v předmětových komisích.

Na lednové besedě bylo 60, na březnové 68 přítomných.

Oldřich Lepil, Rudolf Horáček

Plzeň

Hlavní náplní činnosti pobočky v Plzni ve druhém pololetí r. 1963 byly jednak odborné přednášky, jednak přednášky konané v rámci matematické a fyzikální olympiády.

V tomto období bylo uskutečněno celkem sedm přednášek s odbornou tematikou. Vzhledem k organizačním obtížím bylo možno začít s přednáškovou činností až 18. října, kdy přednášel s. *František Nožička* „O invariantních útvech Minkowského geometrie“. Účastníci se na ní seznámili s některými novými výsledky teorie relativity a s novými geometrickými pojmy v Minkowského prostoru. Problematice z teorie relativity se rovněž věnoval s. *František Samek*, který promluvil 6. prosince o „Experimentálním ověření obecné teorie relativity“. Uvedl a zhodnotil výsledky Mössbauerova a Poundova-Rebikova pokusu. Další dvě přednášky se týkaly teorie grup: 15. listopadu přednášel s. *Marcel Benda* o použití grup ve fyzice pevných látek, 22. listopadu s. *Miloš Lánský* o teorii grup vůbec, o jejím významu v matematice a o jejích aplikacích. O svých zkušenostech z cest do zahraničí hovořili dne 8. listopadu s. *Jiří Klátil* v přednášce „Okolo matematiky na polských technikách“ a dne 29. listopadu s. *Miroslav Křížek* v referátě „Konference o problémech matematické fyziky v Karl-Marx-Stadtu“. Referát se rozvinul v širokou a živou diskusi, která svědčila o upevňujícím se přátelství mezi námi a lidem NDR. Bohaté období přednášek bylo zakončeno velice zdařilým večerem dne 20. prosince, kdy akad. *Otakar Borůvka* hovořil na téma „O transformacích diferenciálních lineárních rovnic 2. řádu“. Náznorným a velmi poutavým způsobem dovedl seznámit přítomné s některými výsledky, jichž ve své výzkumné práci dosáhl spolu se svými brněnskými spolupracovníky. Každé z těchto přednášek se zúčastnilo přibližně 20 členů pobočky a hostů.

Druhou hlavní činností pobočky je práce spojená s matematickou a fyzikální olympiádou. MO je organizována ve čtyřech střediscích: v Plzni, Klatovech, Horažďovicích a Domažlicích. Bylo uspořádáno celkem 20 přednášek pro kategorie A, B a C, na nichž se obětavě podíleli soudruzi *O. Černý, F. Veselý, J. Polák, E. Luhan, J. Hejl, P. Masopust* a *V. Šobr*. Přednášek se zúčastňovalo v průměru 20 soudruhů. Organizaci MO zajišťují s. *V. Rádlová* a *O. Černý*.

Přednášky a konzultace pro účastníky FO byly pořádány ve třech střediscích: v Plzni, Horažďovicích a Klatovech. Na celkovém počtu 12 přednášek se podílejí soudruzi *M. Rádl, J. Polák* a *R. Růžička*. Do kategorií A, B a C se přihlásilo téměř 250 účastníků. Organizační záležitosti má na starosti s. *M. Rádl*.

Ve zmíněném období byla rovněž uskutečněna jedna výborová schůze, jejímž hlavním úkolem bylo zajištění činnosti pobočky v prvním pololetí r. 1964.

Jiří Klátil

Prešov

V roce 1963 činnost naší odbočky spočívala

1. v organizování přednášek, seminářů a v navázování styků s vědeckými pracovišti u nás i v zahraničí,

2. v organizovaní prázdninových školení učiteľov matematiky a fyziky,
3. v organizovaní seminárov a pripravených prednášok pre MO, FO,
4. vo vybavovaní administratívno-organizačných záležitostí.

K jednotlivým úsekom našej činnosti môžeme uviesť toto:

I. Prednášky, ktoré naša odbočka organizovala, sledovali zvýšenie vedecko-odbornej úrovne ako i odborno-pedagogickej úrovne nášho členstva, ktoré tvoria učители vysokej školy, učители škôl I. a II. cyklu a iní pracovníci. Okrem prednášok organizovaných pre vlastné členstvo venovala naša odbočka pozornosť prehľbovaniu vedomostí z matematiky u pracujúcich, ktorí si zvyšujú odbornú kvalifikáciu.

Prednášková činnosť teda zahrňovala:

- a) prednášky organizované počas školského roku pre všetko členstvo (10 prednášok),
- b) prednášky na prázdninových školeniach učiteľov I. cyklu (21 prednášok),
- c) prednášky pre pracujúcich (11 prednášok),
- d) prednášky na seminároch MO a FO a prípravné prednášky MO FO (seminár 41 prednášok, prípr. prednášok 24 MO, 24 FO).

V zimnom semestri obnovil svoju činnosť seminár z diskkrétnej geometrie. Činnosť tohoto seminára ukazuje sa sľubnou i preto, že odbočka nadviazala dobré styky s odborníkmi z tohoto odboru z Brna a z MLR. Predseda výboru bol v novembri 1963 na štúdijnom pobyte ako hosť Maďarskej matematickej Bolyayovej spoločnosti. Už v tomto semestri navštívia pravdepodobne našu odbočku významní vedeckí pracovníci z Maďarska.

Okrem domácich prednášateľov (väčšinou pracovníkov katedry MF na PI) prednášali u nás súdruhovia: *Nožička, Harant, M. Jelínek L. Pajdušáková. V. Polák, Korous, Kluvánek, P. Paluš, Běloun* a i. Účasť na prednáškach bola 20—25 poslucháčov. Považujeme za nedostatok našej činnosti, že sa nám nepodarilo zainteresovať o prednášky väčšinu nášho členstva. Výbor bude musieť považovať ako prítiahnuť a zaktivizovať členstvo, ako vzbudiť u neho záujem o úspešnú činnosť odbočky. Výbor bude organizovať akcie, o ktoré majú členovia, resp. skupiny členov záujem. Ovšem aj samotní členovia musia prejavíť záujem a prichádzať s návrhmi, ktoré potom výbor bude realizovať.

II. Organizovanie prázdninových školení učiteľov matematiky a fyziky stalo sa súčasťou našej činnosti. Školenia z matematiky sa zúčastnilo 36 učiteľov Východoslovenského kraja. Jeho cieľom bolo prispieť k zvýšeniu odbornej úrovne učiteľov matematiky, umožniť výmenu skúseností a oboznámiť učiteľov z prácou JČMF. Školenie prebehlo od 8. do 13. júla v Prešove.

Školenia z fyziky, ktoré bolo od 2. do 7. júla, sa zúčastnilo 23 učiteľov. Toto školenie malo viac formu inštruktáže, pritom experimentálnej časti predchádzala časť teoretická.

Účastníci školenia boli s priebehom spokojní a tak je možné i tento úsek našej činnosti hodnotiť kladne. Treba poznamenať, že na tom má zásluhu úzka spolupráca UĎVU s výborom odbočky. V budúcnosti bude hádam vhodné školenia užšie špecializovať a zamerať sa na pomerne úzky okruh otázok.

III. Starostlivosť o MO a FO v spolupráci o KVMO a KVFO spočívala v zorganizovaní seminára, ktorý prebehol od 17. do 24. júna v Prešove, a v organizovaní prípravných prednášok MO a FO. Seminára sa zúčastnilo 40 žiakov, pričom pre MO bolo venovaných 40 hodín a pre FO 56 hodín. Žiaci boli rozdelení do dvoch skupín.

Prípravné prednášky MO a FO prebehli v decembri a v marci v Prešove a Humennom. Celkový počet hodín prípravných prednášok bol

$$\text{MO} \begin{cases} 12 \text{ hod. Prešov} \\ 12 \text{ hod. Humenné} \end{cases}, \quad \text{FO} \begin{cases} 12 \text{ hod. Prešov,} \\ 12 \text{ hod. Humenné.} \end{cases}$$

Aj na tomto úseku treba mnohé zlepšovať a venovať väčšiu pozornosť nadaným žiakom z matematiky a fyziky (konzultácie, krúžky MO a FO).

IV. Z inej činnosti odbočky hodno spomenúť súťaž o najlepšiu záverečnú prácu z matematiky a fyziky, ktorú výbor vyhlásil pre poslucháčov študujúcich tieto predmety na PI. Podmienkou súťaže je členstvo v JČMF. Sledujeme tým jednak vyššiu úroveň záverečných prác a tým aj odbornej pripravenosti, ako aj podchytenie záujmu o činnosť v JČMF. Je treba tiež spomenúť úspešnú spoluprácu odbočky s astronomickou spoločnosťou.

V. Na poli organizačnom treba konštatovať značný pohyb členstva. Máme tu na mysli mnohých našich členov, ktorí vyplnia prihlášku a neplnia ani tú najzákladnejšiu členskú povinnosť, ako je platenie členského. Súčasný stav členstva je: 51 činných členov, 13 mimoriadnych členov. V náboře členstva bude výbor pokračovať tak, aby sme do zjazdu JČMF, ktorý bude 1965, dosiahli aspoň 100 členov.

V ďalšej našej činnosti budeme

1. organizovať prednášky (prednáškovú činnosť previesť aj mimo sídlo odbočky),
2. viesť seminár z diskkrétnej geometrie a pokračovať v medzinárodných stykoch s vedeckými pracovníkmi z MER,
3. viesť prázdninové školenia uč. I. cyklu,
4. starať sa o MO a FO,
5. spolupracovať so Spoločnosťou pre šírenie politických a vedeckých poznatkov a s astronomickou spoločnosťou,
6. prevádzať nábor členstva a aktivizovať členstvo (zistiť záujem a podľa toho uskutočňovať akcie).

Nový výbor bol zvolený vo složení: predseda: *Jucovič*, podpredseda: *A. Ružický*, jednatel: *O. Strečko*, členovia: *J. Lešo*, *M. Stošek*, *Kerekanič*, *Jendrek*.

O. Strečko

Ústí nad Labem

Dne 14. 2. 1964 se konala výborová schůze, na které byla projednána zpráva o dosavadní činnosti, zpráva o hospodaření a návrh kandidátky nového výboru pobočky. Tentýž den odpoledne se konala výroční členská schůze, a to po přednášce *F. Duška*. Členská schůze schválila jednomyslně zprávu o činnosti, o čerpání rozpočtu a o hospodaření. Dále seznámil jednatel členy s došlou poštou a informoval je o připravovaných akcích pobočky v prvním pololetí 1964.

Potom byli zvoleni do nového výboru následující členové: *Vlastimil Čech*, PI Ústí n. L., kat. matem., člen ÚV JČMF, *Zdeněk Grundman*, VŠE Ústí n. L., vedoucí MO v ústecké oblasti, *Miroslav Horák*, PI Ústí n. L., ved. katedry fyziky, *Josef Jirásek*, SPŠ Most, *Jiří Procházka*, PI Ústí n. L., kat. matem., jednatel pobočky, *Václav Rádl*, PI Ústí n. L., ved. kat. matematiky, předseda pobočky, *Josef Sušanka*, SVVŠ Teplice, krajský metodik fyziky a předseda KV FO, *Josef Vojáček*, ZDŠ Lom u Mostu, autor učebnic matematiky, *Jan Voříšek*, řed. ZDŠ v Trmicích, okres. metodik v Ústí n. L.

V 1. čtvrtletí 1964 vykazuje pobočka tuto činnost:

I. Přednášky pro členy JČMF a pro učitele matematiky a fyziky

21. 1. *Jiří Mikulčák*, KU Praha: Programované učení (v Ústí n. L.).

6. 1. *Karel Hnyk*, *Frant. Šimek*, PI Liberec, *J. Kaše*: Matematická olympiáda a učitelé matematiky (v Ústí n. L.).

14. 2. *František Dušek*, PI Liberec: Některé problémy nácviku numerického počítání.

Pro učitele, kteří vedou účastníky FO, byly uspořádány tyto přednášky:

Josef Sušanka, SVVŠ Teplice: Fyzikální olympiáda, mezinárodní soustava jednotek (4. 12. 1963 v Teplicích, 6. 12. v Litoměřicích, 20. 12. v Ústí n. L., 10. 1. 1964 v Litvínově, 17. 1. v Děčíně).

Ladislav Háček, SVVŠ Chomutov: Mezinárodní soustava jednotek, fyzikální olympiáda a její vedení učiteli (11. 12. 1963 v Žatci, 13. 12. v Lounech, 19. 12. v Chomutově).

Ladislav Háček: Větvení proudu, kalorimetrie (15. 1. 1964 v Žatci, 17. 1. v Lounech, 19. 3. v Chomutově).

II. Přednášky pro žáky, účastníky matematické a fyzikální olympiády, pořádané ve spolupráci s krajskými výbory MO a FO:

Miroslav Horák: Kirchhoffovy zákony (19. 12. 1963 v Lovosicích).

Vladimír Blažek, PI Ústí n. L.: Geometrická místa bodů (20. 12. 1963 v Děčíně, 22. 1. 1964 v Teplicích, 15. 1. 1964 v Chomutově).

Vladimír Blažek: Konstruktivní úlohy řešené užitím shodných zobrazení (8. 1. 1964 v Teplicích, 12. 2. v Chomutově).

Zdeněk Grundman: Funkce I (29. 1. 1964 v Ústí n. L., 31. 1. v Děčíně).

III. Klub mladých matematiků v Teplicích pokračoval v I. čtvrtletí 1964 ve své činnosti dalšími přednáškami. V Okresním domě pionýrů a mládeže se scházejí žáci 8. a 9. tříd ZDŠ; žáci středních škol se zúčastňovali přípravných přednášek pro účastníky MO a po jejich skončení vyslechli zatím tyto přednášky s besedami:

19. 2. *Miroslav Bělík*, SPŠ Duchcov: Determinanty a jejich užití při řešení rovnic.

26. 2. *Miroslav Bělík*: Úvod do maticového počtu.

11. 3. *Vlastimil Čech*, PI Ústí n. L.: Základy geometrie, axiomatika, modely.

26. 3. *Vlastimil Čech*: Základy neeuclidovské geometrie Lobačevského.

Pobočka rozeslala na několik středních škol dopis týkající se zvýšení zájmu dobrých matematiků o studium na MF fakultě KU v Praze; s některými školami jednal přímo sekretář pobočky. Zmenšený zájem o toto studium je školskými pracovníky zdůvodňován tím, že letošní ročníky vycházející ze středních škol nemají v důsledku organizačních změn, kterými prošly v průběhu studia, takové předpoklady, aby mohly s úspěchem studovat matematiku na vysoké škole v širším měřítku. Zájem nadaných žáků se mimoto zaměřuje na ČVUT v Praze.

Jiří Procházka

Žilina

Hodnotené je údobie medzi dvoma členskými schôdzami, t. j. od 16. 3. do 10. 4. tohto roku. Z vyššej matematiky či fyziky prebehol cyklus prednášok pod názvom Večery pohovorov: *Ján Černý*: Teória informácií, *Pavol Kluvánek*: Štatistické metódy, *Milan Hejný*: Tenzory, *J. Korous*: Sturm-Lieuvillov problém a jeho užitie vo fyzike, *M. Harant*: Niektoré matematické problémy v ekonomickej praxi, *Chvál*: Dynamické programovanie, *Svejda*: Integrované rovnice, *Korous*: Teória integrálu, *Milovník*: Fyzikálne jednotky a dimenzovanie, *Harant*: História ruskej matematiky a História sovietskej matematiky. Prednášky vo Večeroch pohovorov sú určené pre širší káder teoretických pracovníkov. Problematike zobrazovacích metód v E_n boli venované tri prednášky *M. Haranta*: Vytváranie lineárneho priestoru, Teória prieniku v E_n pre $n = 3, 4, 5$; Rôzne druhy premietania v E_4 . Veľmi cenná je práca s *Josefa Korousa*, ktorý vedie dva semináre, a to o okrajových problémoch diferenciálnych rovnic a seminár riešených príkladov. Práve v posledných dňoch začal sa ďalší seminár pod vedením s. *Korousa*, a to z teórie miery. Pre potreby numerických metód a počítačich strojov rozbieha sa cyklus prednášok s *Jindřicha Piknera* o počítači MEDA. a Fyzikálne prednášky sú sústredené okolo problematiky ultrazvuku; to je hlavné pracovné z meranie členov katedry fyziky na VŠD. Prebehli tieto prednášky: *I. Tureková*: Zosilnenie ultrazvuku v CdS a ZnO, *Hrivnák*: Podmienky pre zosilnenie ultrazvuku, *Krkoška*: Zosilnenie ultrazvuku v bizmute: *Hrivnák*: Nelineárna závislosť prúdovej hustoty od el. poľa v polovodičoch, *Janáček*: Prehľad poznatkov o InSb, *Hrivnák*: K teórii absorpcie ultrazvuku a *Đurček*: Metódy merania rýchlosti ultrazvuku v monokryštalloch.

Z prednášok poriadaných pre učiteľov škôl I. a II. cyklu uvedieme iba dve. S. *Anton Dubec* prednášal v Žiline na téma Všeobecne usmerňujúce pokyny pri riešení príkladov v triede a s. *Berger* v Námestove na téma Uplatnenie trigonometrie v praxi. Ďalej prednášali ss. *Grešák* v Žiline, *Trnovský* v Ružomberku, *Šteffko* a *Zaň* v Martine a *Berger* a *Hejný* v Dolnom Kubíne. Ale hlavná práca bola urobená v rámci prázdninového školenia, ktoré bolo usporiadané v Žiline v spolupráci s ÚĎVU. Hlavnú zásluhu na organizovaní školenia má s *Berger*, ktorý veľmi obetavo

prpravoval celú náročnú akciu. Školenie, ktorého sa zúčastnilo celkovo 116 učiteľov, bolo rozdelené na tri skupiny učiteľov škôl I. cyklu a jednu skupinu učiteľov škôl II. cyklu. Prvé tri skupiny boli v Žiline sústredené v dobe od 1. 7. do 4. 7., posledná v dobe od 3. 7. — 6. 7. minulého roku. Zo 45 prednášok, ktoré tu odzneli, vyberáme: *Harant*: Matematika v Poľsku, *Korous*: Matematická logika, *Pokorný*: Sférická trigonometria, *Čáпка*: Metodický postup v geometrii, *Šrobár*: Základy astronómie, *Krbila*: Algebrické výrazy, *Fetková*: Funkcie, *Záň*: Axiomatika, *Krkoška*: Urychľovače.

Ďalšie dve sústredenia boli poriadané pre mladých olympionikov. V spolupráci s ZV ROH na VŠD bolo dvojdnové sústredenie posluchačov VŠD — mimoriadnych členov JČMF v dobe od 17. 5. do 18. 5. vo Vrátnej doline. Sústredenie bolo odmenou dvanástim riešiteľom MO, ktorú poriadala pobočka pre posluchačov I. ročníka VŠD. Na sústredení odzneli prednášky s. *Haranta*: Matematika v rukách pokroku, *Černého*: Počet pravdepodobnosti a *Piknera*: Výrokový počet. Počasie rovnako prialo aj druhému sústredeniu poriadanému vo Vrátnej doline, tentoraz v dňoch 25. 6. až 28. 6. pre úspešných riešiteľov II. kola MO. Školenie poriadané v spolupráci s KVMO malo 32 účastníkov — riešiteľov kat. B a C. Prednášky ss. *Zelenku*, *Lajčína*, *Piknera*, *Moravčíka*, *Hejného* a *Trnovského* (posledný bol vedúcim) boli vhodne doplnené výletami po kopcoch Malej Fatry.

V poslednom čase práca pobočky trochu upadla, nakoľko sa zvýšili značné úväzky pracovníkov katedrií matematiky a fyziky na VŠD, ktorí robia väčšinu činnosti pobočky. Je potešiteľné, že vďaka s. *Terézii Markovej* začína sa v okresoch organizovať práca pre FO.

M. Hejný

POSTGRADUÁLNÍ KURS TEORETICKÉ FYZIKY

Matematicko-fyzikální fakulta Karlovy university uspořádá od školního roku 1964/65 dvouletý postgraduální kurs teoretické fyziky pro absolventy vysokých škol technického zaměření. Podrobnosti sdělí katedra teoretické fyziky výše uvedené fakulty, Praha 2, Ke Karlovu 3.

KONKURS

Encyklopedický institut ČSAV vypisuje konkurs na místo odborného pracovníka — redaktora pro obor matematiky, fyziky a některých příbuzných věd v rámci encyklopedických prací. Nástup 1. 10. 1964. Předpoklady: ukončené vysokoškolské vzdělání, víceletá postpromoční praxe, široké odborné znalosti a předpoklad pro samostatnou vědeckou a osvětovou publikační činnost encyklopedickou.

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie. — Ročník 9. — Vydává: Jednota československých matematiků a fyziků v Nakladatelství ČSAV, Vodičkova 40, Praha 1 - Nové město, dod. pú. 1. Redakce: JČMF, Maltézské nám. 1, Praha 1 - Malá Strana, tel. 530892. — Tiskne: Knihtisk, n. p., provoz 5, tř. Rudé armády 171, Praha 8, dod. pú. 8. — Rozšiřuje poštovní novinová služba, objednávky a předplatné přijímá PNS - ústřední expedice tisku, administrace odborného tisku, Jindřišská 14, Praha 1. — Lze také objednat u každé pošty nebo doručovatele. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS - ústřední expedice tisku, odd. vývoz tisku, Jindřišská 14, Praha 1. Cena jednoho výtisku Kčs 3,—, v předplacení (6 čísel ročně) Kčs 18,— (cena pro Československo), § 3,—, £ 1,1,5 (cena v devizách)

Toto číslo vyšlo v srpnu 1964

A-05*41656

© by Nakladatelství Československá akademie věd 1964